

[Finansministeren.]

dog nedsættes afgiftsprocenten for de helt små arvelodder mellem 1 000 og 2 000 kr.

Som følge af prisniveauets stærke stigning siden 1922 foreslås det afgiftsfrie beløb i klasse A endvidere hævet fra 2 000 kr. til 5 000 kr., samtidig med at afgiften af arvelodder på 5 000 kr. foreslås halveret fra 40 kr. til 20 kr., og der sker en mindre nedsættelse på 20 kr. for afgiften af alle arvelodder under 50 000 kr.

På den anden side foreslås progressionen for arvelodder i klasse A over 50 000 kr. forhøjet væsentligt, ligesom der for progressionen i de to andre klasser foreslås visse forhøjelser.

Endelig foreslås afgiften af arv, der tilfalder staten, kommuner, kirker, foreninger, selskaber, stiftelser, legater o. lign., forhøjet fra 30 til 35 pct., og finansministerens bemyndigelse til at nedsætte arveafgiften til 10 pct., når arven tilfalder offentlige institutioner, foreninger, selskaber eller stiftelser med almenvelgørende eller andet almennyttigt formål, foreslås ændret, således at nedsættelse kun kan ske til 15 pct.

Da gaveafgiften svares efter arveafgiftsatserne, medfører de foreslåede forhøjelser og nedsættelser af disse også en forhøjelse og nedsættelse af gaveafgiften.

Gennemføres de foreslåede ændringer, vil dette efter en beregning, foretaget på grundlag af den afgiftspligtige arve- og gavemasse i finansåret 1951—52, betyde, at afgift af arv og gave vil indbringe ca. 48 mill. kr. mod efter gældende lov ca. 35 mill. kr.

Forsåvidt angår forslaget om overførelse af 20 pct. til ungdommens uddannelsesfond, tillader jeg mig at henvise til den højtærede undervisningsministers fremsættelse af lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.

Den foreslåede overførsel af 20 pct. af provenuet af afgiften på arv og gave vil under forudsætning af et samlet provenu på ca. 48 mill. kr. betyde, at ca. 10 mill. kr. årligt kan overføres til fonden.

Idet jeg iøvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg tillade mig at anbefale dette til en velvillig behandling i det høje ting.

Socialministeren (Strøm): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte

forslag til lov om ændringer i forsorgslovens § 257 vedrørende talelidende.

Dette lovforslag er et resultat af arbejdet i den af socialministeriet nedsatte kommission, der fik til opgave nærmere at overveje eventuelle ændringer i forsorgen for talelidende i henhold til forsorgsloven. Kommissionen har i februar måned 1954 afgivet en enstemmig betænkning, der er offentliggjort for kort tid siden.

Forslaget med bemærkninger er udarbejdet af kommissionen. Det går i korthed ud på, at staten i stedet for kommunerne fremtidig afholder udgifterne til ambulante behandling af talelidende samt af svære tilfælde af ordblindhed og læsesvaghed. Disse sidste tilfælde har igennem mange års praksis været behandlet efter de samme regler i forsorgsloven som talelidelser. Endvidere gøres behandlingen gratis for alle, der har behov derfor, uden hensyn til, om der er økonomisk trang. Det drejer sig om de tilfælde, hvor undervisning hidtil er givet lokalt af privat praktiserende talelærere eller ordblindelærere, efter at tilfældet er henvist til lokal behandling af statens institut for talelidende.

Jeg skal ikke her komme nærmere ind på de forskellige grupper af talelidelser, men må henvise til kommissionsbetænkningen.

Om de lovregler, der i øjeblikket findes om behandling af talelidende, læsesvage og ordblinde, i korthed dette:

Efter forsorgslovens § 69 gives der undervisning på statens institut for talelidende, der behandler de vanskeligere tilfælde. Selve undervisningen er gratis, medens der for kost og logi på instituttet, hvis patienten bor der, ydes en nærmere fastsat betaling, der dog bortfalder, når pågældende er ubemidlet. Endvidere er der den allerede omtalte adgang til at blive behandlet af privat praktiserende talepædagog efter forsorgslovens § 257, hvor kommunen betaler udgiften, men kun i trangtilfælde.

Behandlingen efter forsorgsloven af talelidende foregår i alt overvejende grad på statens institut for talelidende.

I visse alvorlige tilfælde, hvor lidelsen medfører særlig udtalte erhvervsmæssige vanskeligheder, betaler invalideforsikringsretten behandlingen i henhold til folkeforsikringslovens § 60.

Endelig gives der for børn særundervis-

[Socialministeren.]

ning gennem skolevæsenet i henhold til undervisningsministeriets cirkulære af 26. juni 1943 angående gennemførelse af de i folkeskoleloven givne bestemmelser om indretning af særundervisning af børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning. Cirkulæret foreskriver, at visse alvorligere talelidelser skal henvises til behandling efter forsorsloven.

Lovforslaget omhandler alene den undervisning, der gives efter forsorsloven. Baggrunden for forslaget er, at rammerne for undervisningen på statens institut for talelidende efterhånden er ved at blive sprængt. Der er en stadig stigende venteliste. 1. oktober 1953 var den steget til 1 204, og ventetiden er ofte 2 år eller mere.

For at komme ud over disse vanskeligheder har kommissionen ment, at et betydeligt større antal tilfælde end nu bør behandles lokalt af de privat praktiserende talelærere, således at man på statens taleinstitut koncentrerer sig om de særlig vanskelige tilfælde og tilfælde, hvor forudsætningerne for lokal behandling ikke er tilstede. De undersøgelser, kommissionen har ladet foretage for at belyse dette spørgsmål, peger i retning af, at det ud fra et talepædagogisk synspunkt ikke blot er muligt og forsvarligt, men — i en række tilfælde — også ønskeligt, at behandlingen foregår i nærheden af pågældendes hjem, så man undgår miljøforandring. At det er en lettelse for dem, der har arbejde, at de kan fortsætte hermed, så længe behandlingen står på, siger sig selv.

Den foreslåede decentralisering kan imidlertid ikke ske, uden at bestemmelsen i forsorslovens § 257 om, at det er kommunen, der betaler for den ambulante undervisning, ændres. I modsat fald kan det ikke forventes at undervisningen bliver effektiv. Kommunerne viser allerede nu efter den pågældende ordning en vis tilbageholdenhed med at betale den lokale undervisning, og hvis endnu flere patienter skal behandles ambulant, forstærkes dette forhold. Den nugældende ordning virker iøvrigt vilkårlig, da patienter, der bor i nærheden af statens institut i Hellerup eller instituttets afdeling i Aarhus, kan få gratis ambulant behandling uden hensyn til deres økonomiske forhold, medens de, der bor fjernere, enten må an-

bringes på instituttet eller henvises til ambulant behandling ved privat praktiserende talelærer eller ordblindelærer med det resultat, at de kun får denne undervisning gratis, hvis deres kommune skønner, at de er trængende.

Til støtte for, at staten overtager udgifterne ved den ambulante behandling, taler også, at det er staten, der aflastes for udgifterne ved decentraliseringen, og jeg vil minde om, at en lignende ordning er gennemført i henhold til loven af 27. januar 1950 om foranstaltninger vedrørende døve og tunghøre. Før denne lov var det også kommunerne, der i trangstilfælde skulle betale for de tunghøres undervisning i mund-aflæsning, hvis denne ikke kunne gives i henhold til reglerne i aftenskoleloven; men efter den nye lov har staten helt overtaget udgifterne.

Når der er tale om behandlingen af børn i skolealderen, opstår et særligt problem ved afgrænsningen af, hvad staten skal betale efter forsorsloven, og hvad kommunerne gennem skolevæsenet skal afholde. Reglerne i undervisningsministeriets cirkulære af 26. juni 1943 om særundervisning i folkeskolen er først obligatoriske for kommunerne fra 1. april 1958. Det bevirker, at der mange steder endnu ikke gives sådan undervisning i skolerne.

Gennemføres den foreslåede ændring af forsorsloven, som bygger på, at flere grupper af talelidende med fuldt udbytte kan behandles lokalt, må det samtidig betyde, at de skoler, der har etableret særundervisning for talelidende og ordblinde, kommer til at behandle flere tilfælde end før. Har skolen ingen særundervisning, må det blive staten, der kommer til at afholde udgiften efter forsorsloven, idet barnet henvises til behandling hos privat praktiserende talelærer. Derved kommer man ganske vist uden om den nuværende forskelsbehandling af børnene, men på den anden side kan dette indebære en fare for, at kommunernes interesse i at etablere særundervisning i skolerne svækkes. For at imødegå dette er det tanken, at socialministeriet i samarbejde med undervisningsministeriet skal sørge for, at det i hvert enkelt tilfælde, når der søges om støtte efter forsorsloven til behandling af talelidende eller ordblinde skolebørn, undersøges, om det ikke er muligt i stedet at

[Socialministeren.]

få uddannet en af kommunens lærere til at varetage særundervisningen. En sådan ordning medvirker altså til at realisere de mål, undervisningsministeriets cirkulære af 26. juni 1943 opstiller. I lovforslaget er det derfor bestemt, at socialministeren skal forhandle med undervisningsministeren om gennemførelsen af de nærmere regler.

Lovforslagets udgiftsberegning er skønsmæssig. Det kan vel beregnes, hvad det vil koste staten at overtage undervisningen af de ca. 300 personer årlig, som nu undervises lokalt ved kommunernes foranstaltning. Disse udgifter er beregnet til ca. 1 000 kr. pr. person eller 300 000 kr. Herudover er der ekstraordinært regnet med ambulante behandling af 400 af de på instituttets venteliste opførte patienter. Den samlede merudgift det første år er herefter skønsmæssigt opgjort til 700 000 kr. Bortset fra den ekstraordinære ophobning af tilfælde på grund af instituttets venteliste må der imidlertid på længere sigt regnes med en stigning i antallet af personer, der undervises ambulant, efterhånden som landet dækkes med talelærere og ordblindelærere.

Til dem, der er i tvivl om betimeligheden i, at staten ikke blot overtager udgifter for kommunerne, men også gør behandlingen helt gratis uanset trang, vil jeg gerne til slut sige:

Vi er her i landet efterhånden nået frem til, at mennesker, der vil dygtiggøre sig ved at udvide deres skolekundskaber, kan få denne undervisning gratis gennem de kurser, der iværksættes efter aftenskoleloven. I de tilfælde, lovforslaget omfatter, er der tale om at give en undervisning, som måske er forsømt i skolen, og der er samtidig tale om noget så elementært som at lære at tale, læse eller skrive. Denne særundervisning kan imidlertid kun sjældent etableres efter reglerne i aftenskoleloven, fordi der ikke kan samles det forudsatte mindsteantal af elever. Enhver vil sikkert være enig med mig i, at der er noget skævt i, at f. eks. en husassistent, der lider af ordblindhed, og som søger at komme over denne lidelse, selv må betale for sin undervisning, samtidig med at hendes arbejdsgiver i kraft af reglerne i aftenskoleloven gratis kan genopfriske sine sprogfærdigheder.

Jeg mener, at det foreliggende forslag, om det gennemføres, menneskeligt set vil betyde en væsentlig hjælp for den enkelte til at komme over lidelsen eller bedre tilstanden, og den lettere adgang til behandling vil medvirke til, at de pågældende kommer til at stå bedre rustede i erhvervsmæssig henseende.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Ministeren for offentlige arbejder (Carl Petersen): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af protokol om oprettelse af en europæisk transportministerkonference, undertegnet i Bruxelles den 17. oktober 1953.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, findes der en række internationale organisationer, der behandler transportspørgsmål, og en del af dem, ganske særlig de, som beskæftiger sig med jernbanespørgsmål, har gennem praksis nået en sådan fasthed, at de fleste praktiske tekniske forretninger afvikles uden besvær af embedsmændene ved periodisk afholdte møder.

Imidlertid er der efter sidste krig oprettet nye organisationer såsom OEEC i Paris, Europarådet i Strasbourg og De Forenede Nationers økonomiske kommission for Europa i Genève, som alle, men dog især den sidste, også har taget problemer vedrørende landevejstransporterne og, hvad der ganske vist ikke vedrører os her i Danmark så meget, flodtransporterne op til drøftelse. Der er i disse organisationer, og altså særlig i Genèveorganisationen, udført et godt og grundigt arbejde med alle slags transportspørgsmål, men det må indrømmes, at det i nogen grad har skortet på at få de møjsommeligt tilvejebragte teoretiske resultater ført ensartet ud i livet. Grunden her til er, tror jeg nok, at de beslutninger, der tages i de bestående nye organisationer, så gennemarbejdede de end er, er truffet af regeringsekspertter, der som oftest ikke har haft fornøden bemyndigelse til at få gennemført de vedtagne internationale resolutioner uden ændringer eller allehånde forbehold i deres respektive lande.